

3) (krigsk.) *D. ett batteri*, aftäcka ett doldt batteri och låta det spela. — *Demaskerande*, n. 4. o. *Demaskering*, f. 2.

DEMENTI, demangti', f. 3. (fr. *Démétié*) Beskyllning för eller besläende med osanning. *Gifva d.*, beslå med lögn, göra någon till ljugare.

DEMIBASTION, -- basstión, m. 3. (fr.; fortif.) Bastion, som blott har en flank och en fas.

DEMI-GORGE, -- gårrsch, m. 3. (fr.; fortif.) En bastions halfva gorge-linie.

DEMI-LUN, demily'n, m. 3. (fortif.) Verk, som lägges framför kurtinen. Kallas äfven Ravelin. Skrifves äfv. efter franskan *Demi-lune*.

DEMI-TEINTE, demitäng't, f. 3. (fr.; mål.)

1) Halfskuggning. — 2) Mellanfärg.

DEMOISELLE, demosa'll, f. 3. Se *Mamsell*.

DEMOKRAT, -- ät, m. 3. (från grekiskan)

Anhängare af demokratin ell. folkväldet. [— crat.]

DEMOKRATI, --- ti', f. 3. (från grekiskan)

Regeringssätt, då samteliga statsborgare, hvilka genom naturlig eller positiv lag äro dertill berättigade, utan något företräde på grund af börd, embete eller rikedom, antingen omedelbart (d. v. s. genom samfällt beslut af alla), eller medelbarligen (d. v. s. genom ombud, fullmäktige, representanter) deltaga i statens styrelse. Folkvälde, Folkregering. [— crati, — cratie.]

DEMOKRATISERA, v. n. 4. (föga brukl.)

Hysa demokratiska åsichter, gynna demokratiskt regeringsätt. [— crat —.]

DEMOKRATISK, a. 2. Som tillhör, har afseende på eller gynnar folkvälde. *D-a idéer, läror, grundsatser, sträfvan*. [— crat —.]

DEMOLERA, v. a. 4. (fr. *Démolir*) Nedrifva, förstöra, rasera (hus, fästningsverk, o. s. v.). — *Demolerande*, n. 4. o. *Demolering*, f. 2.

DEMONSTRATION, demännstratschón, f. 3.

1) Klar och öfvertygande bevisning. — 2) (krigsk.) a) Låtsad trupprörelse, till fiendens förvillande. — b) Krigsrustningar, för att dermed hota och skrämna en annan makt. — 3) (fig.) Låtsad åtgärd, förklaring, o. s. v., till någons förvillande i afseende på ens verkliga tänkesätt, åsichter.

DEMONSTRATIV, demännstrati'v, a. 2. 1)

Bevisande, bindande, öfvertygande. — 2) (gram.) Utmärkande, anvisande. *D-t pronomen*, som anvisar och liksom utpekar den person eller sak, hvars ställe det företräder, t. ex. *den, det, denne, detta*. *D. artikel*, pronomen *Den* framför maskuliner och femininer, *Det* framför neutrer i singular, och *De* framför alla tre genera i plural, t. ex.: *Den konung, som . . . , de män, som . . . , den sanna lyckan, den goda människan, det vackra vädret*.

DEMONSTRATOR, demännsträtär, m. 3.

(uttalas i plur. — tórárr) (lat.) Lärare vid ett universitet, i botanik, anatomi, fysik, m. m. *Botanices d.*

DEMONSTRERA, demännstrera, v. a. 4. Bevisa, göra åskådligt. — *Demonstrerande*, n. 4. o. *Demonstrering*, f. 2.

DEMONTERA, demännstera, v. a. 4. (fr. *Démontér*)

1) Söndertaga, taga ur sin infattning. *D. ett gevär, en ädelsten*. *D. ett instrument*, afstränga det. — 2) (krigst.) a) Låta (ett kavaleri) sitta af. — b) *D. en kanon*, taga den ur layetten; äfv. göra den obrukbar. *D. ett batteri*, göra det obrukbart, genom layetternas sönderskjutning, tysta det. — *Demonterande*, n. 4. o. *Demontering*, f. 2.

DEMORALISERA, ----- tschón, f. 3. 1) Sedeförderf. — 2) Förlost af moralisk kraft,

nedslagenhet, modfäldhet. Brukas i denna bem. helst om trupper i fält.

DEMORALISERA, v. a. 1. 1) Förderfva till seder. *D. ett folk*. — 2) Betaga moralisk kraft, göra modfäld. Säges i denna bem. mest om trupper i fält. *D. en armé*. *Trupperna äro d-de*. — *Demoraliserande*, n. 4. o. *Demoralisering*, f. 2.

DEMOSTHENISK, demästénissk, a. 2. (litter.) *D. vältalighet*, liknande den, som utmärkte den berömda grekiska vältalaren Demosthenes.

DEN, m. o. f., DET, n. sing., DE, pl. I. Demonstrativ artikel, som nyttjas, för att visa eller liksom utpeka person eller ting, samt sättes så väl före substantiver, som före adjektiver och participer, t. ex: *Den människa är lycklig, som undgår förtal*. *Den sanna lyckan*. *Det oväder, som då utbröt*. *De män, som gagnat världen, hafva ofta rönt hennes otack*. *Det goda, sköna och sanna*. *Det troende hjertat*. — *Ann*. Artikeln *Den* skiljes derigenom ifrån pronomen *Den*, att han: a) aldrig är utan nomen, och b) undergår ingen förändring i kasus.

DEN, m. o. f., DET, n. II. (genit. *Dess, Dens*;

plur. nom. *De*; genit. *Deras*; accus. *Dem*) Demonstrativt pronomen (se *Demonstrativ*).

Den är olycklig, som icke har ett lugnt samvete.

Den, som tiger, han samtycker. *Den, som vore rik!* *Mån största sorg är den, att jag är aflägsnad ifrån dig*. *Det går icke an*. *Tig med det*. *Dens namn må evigt mörkna gömma, som, född i Sverige, vågar glömma sig vara född att lefva fri*. Jfr. *Ann*. under föreg. ord. — I dagligt tal och i lägre stil

brukas: *Den här, Det här*, om ett närmare föremål; *Den der, Det der*, om ett aflägsnare, t. ex.:

Jag vill icke hafva den här boken, utan den der. *De här äplena äro bättre än de der*.

I st. f. *den der, det der*, brukas stundom blott *der*, t. ex.: *Tag hit boken der*. — *Den här, Det här, och Den der, Det der*, nyttjas äfv. ofta

i stället för *Denne, Denna, Detta*, t. ex.: *I den här saken gör jag, hur jag vill*. *Det här målet är kinkigt ell. det här är ett kinkigt mål*. *Den der saken förefaller litet misstänkt*. *Det der budet tycker jag icke om*. *Det här duger icke*. *Det der kan du ha rätt uti*. — Säges äfv. stundom, då man vill utmärka någon eller något, som är allmänt bekant, t. ex.: *Se, nu kommer den der token S*. — *Den der, Det der, De der*, brukas äfv. någon gång, isynnerhet för omvexling skull, i stället för pron. rel. *Som, Hvilken*, t. ex.: *En man, den der såsom han är fattig, bör hålla sig på mattan*. Är dock numera föråldrad och nyttjas sällan så. — *Det säges understundom, för att hänvisa till en hel föregående sats, och för att gifva mer eftertryck åt meningen*, t. ex.: *Han tog till fötterna, och det (gjorde han, näml. tog till fötterna) med sådan hast, att . . .* — *Den och den* utmärker: a) Något visst namn, som dock ej uppgifves, t. ex.: *Han bor i den och den staden*. *Jag är den och den*. — b) Vissa förhållanden, vilkor, omständigheter, hvilka ej närmare omförmälas, t. ex.: *På de och de vilkoren*. *Af det och det skälet*. — c) Säges i dagligt tal och i den lägre stilen, i stället för *Den onde, Hin, Djefvulen*, då man vill yttra en lindrigare, finare, mera hyfsad svordom, t. ex.: *Det vore väl den och den, om jag icke skall få dig att tuga!* *Ta mig den och den!* *Jag önskar honom för den och den i våld!* —